

Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı Mevzuatı

Ahmet VARIR
Atık Yönetimi Dairesi Başkanı

ATIK NEDİR?

Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyal. (AYY)

DİKKAT

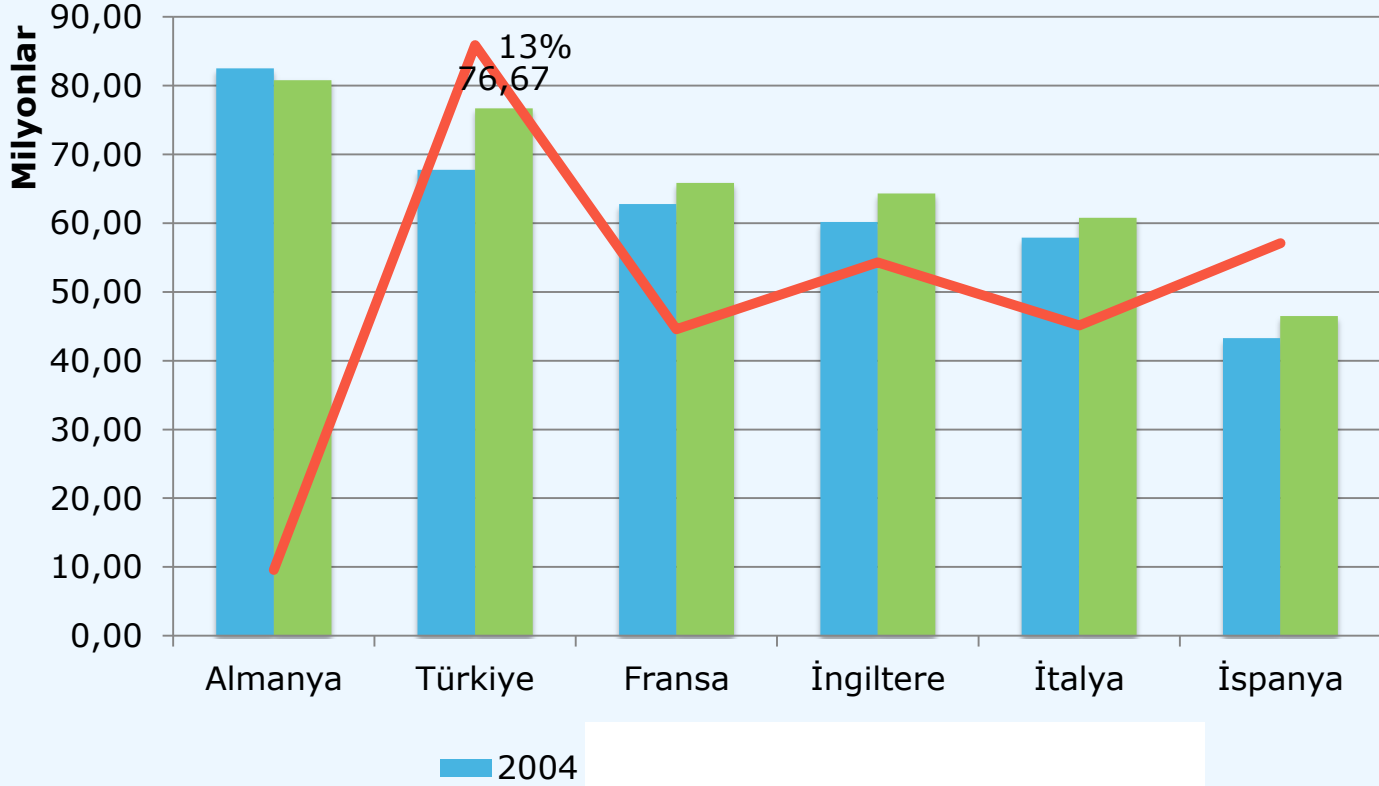
ÇÖP ATANLAR GÖRÜLDÜĞÜNDE

CEZALANDIRILACAK (DÖVÜLECEKTİR)

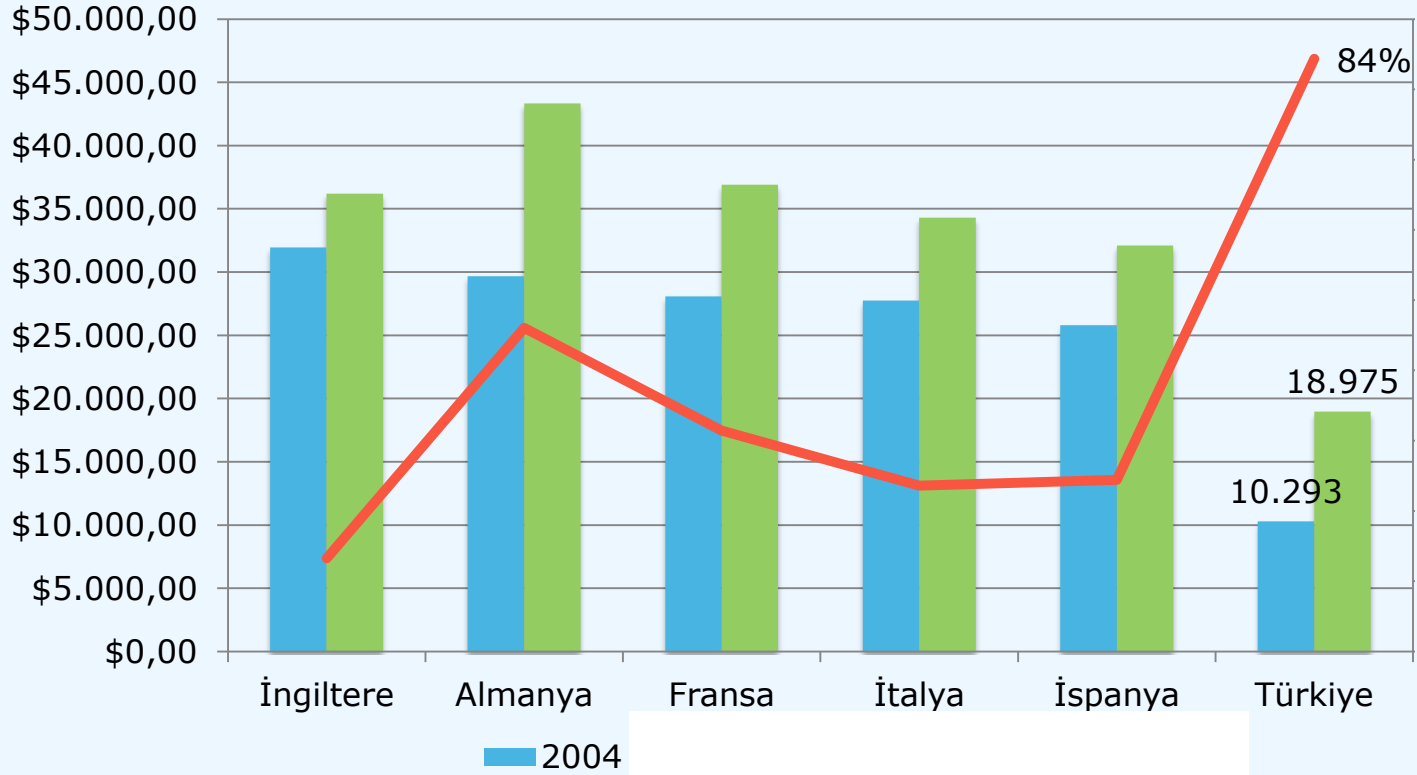
KADIN - ERKEK FARKETMEZ

**ESAS OLAN
ATIĞI OLUŐTURMAMAK
VEYA
AZ OLUŐTURMAKTIR. BUNUN
DA YOLU
TÜKETİMİ ASGARIYE
İNDİRMEK VEYA TEMİZ
ÜRETİM TEKNOLOJİLERİNE
GEÇMEKTİR**

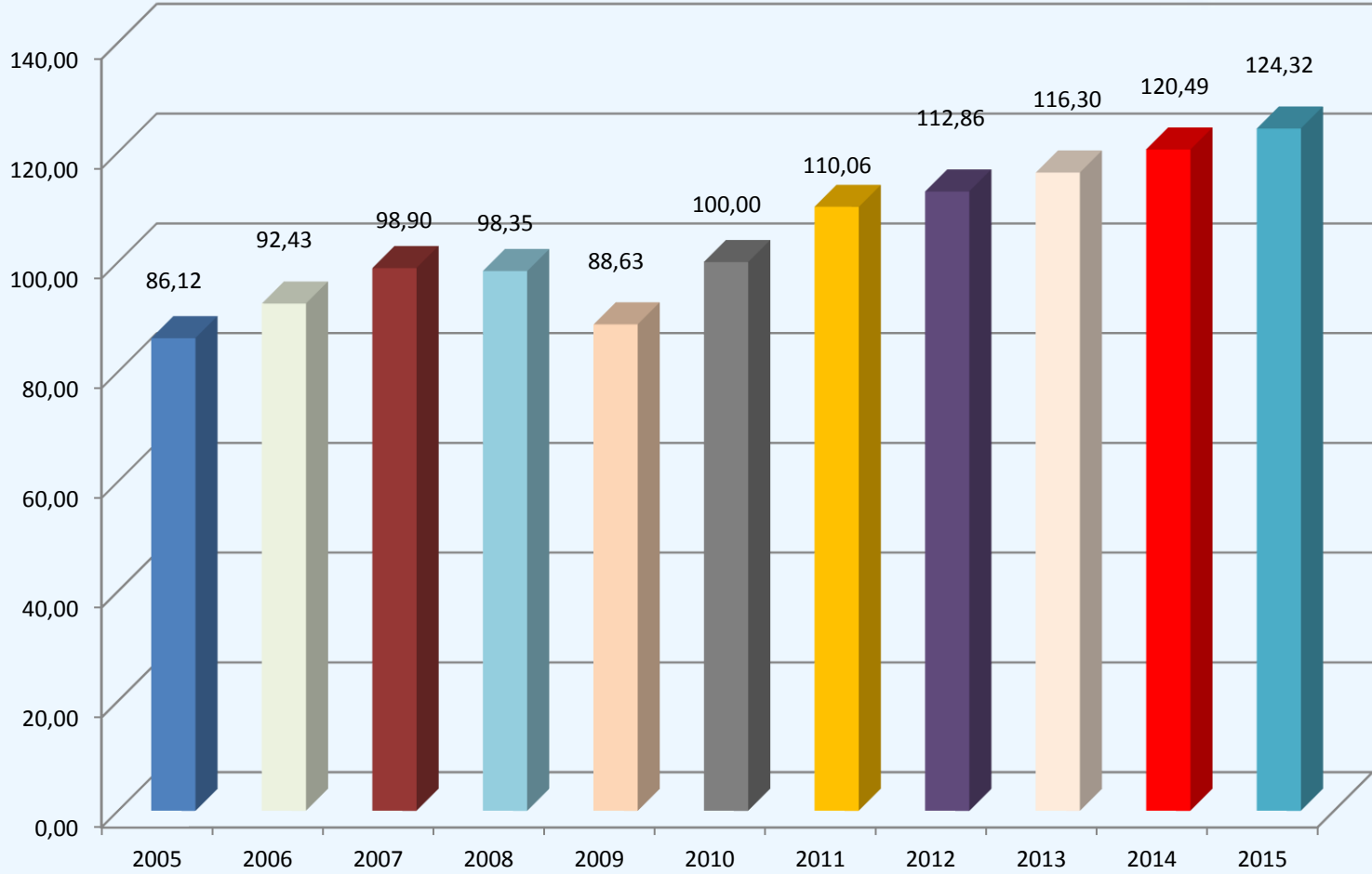
10 Yıllık Nüfus Artışı (2004-2013)

Satınalma Gücü Paritesine göre 10 Yıllık GSYİH Artışı (2004-2013)

Sanayi Üretim İndeksi (2005-2015)

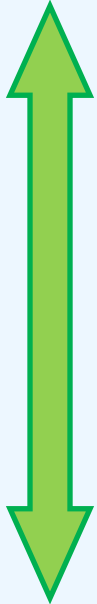
Atığın

- oluşumu,
- önlenmesi,
- azaltılması,
- geçici depolanması,
- toplanması,
- taşınması,
- geri kazanılması,
- bertaraf edilmesi,
- bertaraf sahalarının kapatılma sonrası bakımı ve
- bu tür faaliyetlerin gözetim, denetim ve izlenmesi

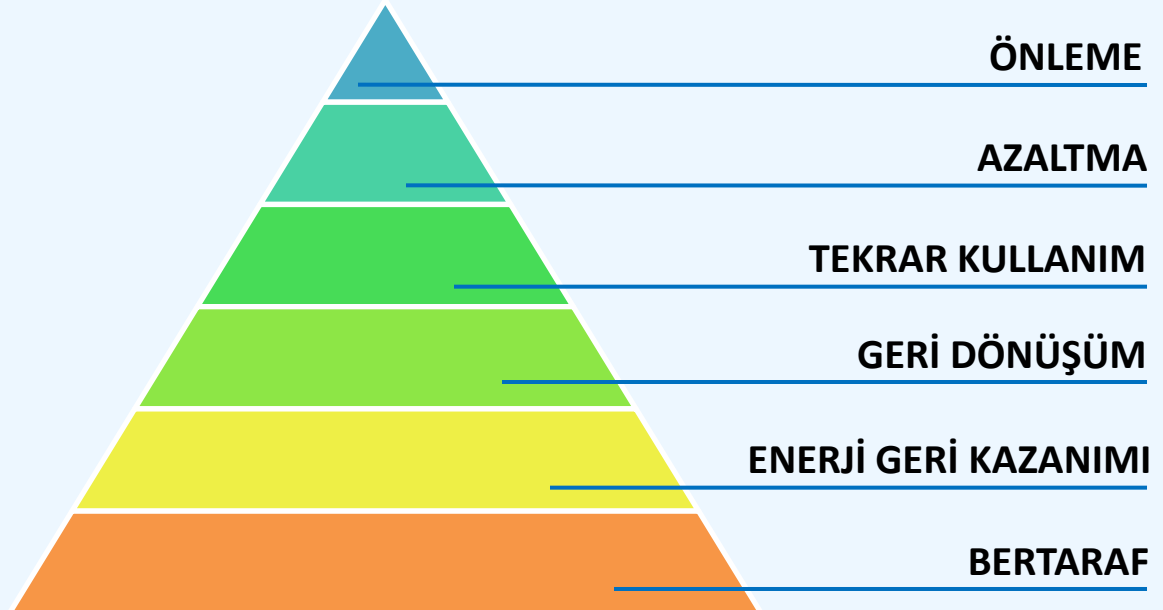
işlemlerini kapsayan bir faaliyetler bütünüdür.

Atık Yönetimi Hiyerarşisi

En Öncelikli Seçenek

En Son Seçenek

Atık Yönetimine İlişkin Ulusal Mevzuat

ÇERÇEVE MEVZUAT

- Çevre Kanunu
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- Belediye Kanunu
- Belediye Gelirleri Kanunu
- Türk Ceza Kanunu
- Atık Yönetimi Yönetmeliği
- Basel Sözleşmesi

ATIK TÜRÜNE GÖRE YÖNETİM

- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
- Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği
- Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği
- Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği
- Hafriyat ve İnşaat Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
- PCB ve PCT'li Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği
- Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik
- Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü yönetmeliği
- Maden Atıkları Yönetmeliği
- Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği
- Atıktan Türetilmiş Yakıt, Ek Yakıt ve Alternatif Hammadde Tebliği
- Atık Ara Depolama Tesisleri Tebliği
- Atık Getirme Merkezi Tebliği
- Tanker Temizleme Tesisleri Tebliği
- Kompost Tebliği
- Mekanik Ayırma, Biyokurutma ve Biyometanizasyon Tesisleri ile Fermente Ürün Yönetimi Tebliği

İŞLETME VE BERTARAF

- Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik
- Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik
- Atıksu Altyapı Ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslara İlişkin Yönetmelik

TAŞINIM

- Atıkların Karayolunda Taşınımına İlişkin Tebliğ

Atık Çerçeve Direktifi
(2008/98/AT)

ATIK YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ
02.04.2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazete

Atık Listesinin Oluşturulmasına Dair
Komisyon Kararı
(2000/532/EC, 03/05/2000)

Amaç

- Atıkların oluşumundan bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetiminin sağlanması,
- Atık oluşumunun azaltılması, atıkların yeniden kullanımı, geri dönüşümü, geri kazanımı gibi yollar ile doğal kaynak kullanımının azaltılması ve atık yönetiminin sağlanması,
- Çevre ve insan sağlığı açısından belirli ölçütlere, temel şart ve özelliklere sahip ürünlerin üretimi ile piyasa gözetimi ve denetimi

Kapsam ve İstisnalar (1)

Kapsam

EK-4'de listesi verilen atıklar

İstisnalar

- Atmosfere salınan gaz emisyonları,
- Radyoaktif atıkları,
- Atıksuları,
- Kullanılamaz durumdaki patlayıcıları ve atıklarını,
- Kontamine olmamış hafriyat toprağını,
- Kazılmamış kirlenmiş (yerinde) toprak,
- Hayvan kadavralarını, tarımsal amaçlı kullanılan hayvansal dışkıyı,

Kapsam ve İstisnalar (2)

Kapsam

EK-4'de listesi verilen atıklar

İstisnalar

- Biyogaz ya da kompost gibi geri kazanım tesisleri ile beraber yakma, yakma veya düzenli depolama tesislerine gönderilen hayvansal atıklar hariç diğer hayvansal yan ürünleri,
- Tarım ormancılık faaliyetlerinde veya doğaya zarar vermeyen ve insan sağlığını tehdit etmeyen prosesler ya da metotlar aracılığıyla biyokütleden enerji üretiminde kullanılan diğer doğal ve zararsız tarımsal veya ormancılık madde ve malzemelerini,

Kapsam ve İstisnalar (3)

Kapsam

EK-4'de listesi verilen atıklar

İstisnalar

- Türkiye'nin deniz yetki alanlarında bulunan gemilerin ürettiği atıklar ile yük artıklarının, limanlarda kurulu bulunan atık kabul tesislerine ve/veya atık alma gemilerine verilmesini

Kapsam ve İstisnalar (4)

- Madenlerin aranması, çıkarılması, işleme tabi tutulması veya depolanması sonucu oluşan atıklar ile inşaat ve yıkım atıklarının tanımlanmasında ek-4 atık listesi, tehlikelilik özelliklerinin belirlenmesinde ek-3/A'da verilen tehlikelilik özellikleri ve ek-3/B'de verilen sınır değerler ile bu atıkların yönetiminde ek-2/A ve ek-2/B'de belirtilen atık işleme yöntemleri kullanılır; ancak bu Yönetmeliğin diğer hükümleri uygulanmaz.

Yükümlülük

Lisans alma

- Atık bertarafı ve geri kazanımı yapan gerçek ve tüzel kişiler Bakanlıktan lisans almakla yükümlüdürler.

Muafiyet

Lisans alma

- kendi atıklarını, üretildiği yerde, kendi prosesinde **enerji geri kazanımı hariç** geri kazanan tesisleri çevre lisansı uygulamasından Bakanlık muaf tutmaya yetkilidir.

Yükümlülük

Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

Tehlikeli atıkların toplanması, taşınması, ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması, bertarafı ve prosesten kaynaklanan tehlikeli atıkların geçici depolanması faaliyetlerinde bulunanlar, faaliyetleri nedeniyle oluşacak bir kaza dolayısıyla üçüncü şahıslara ve çevreye verebilecekleri zararlara karşı tehlikeli atık malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadırlar

Muafiyet

Tehlikeli atık dışındaki diğer atık türleri

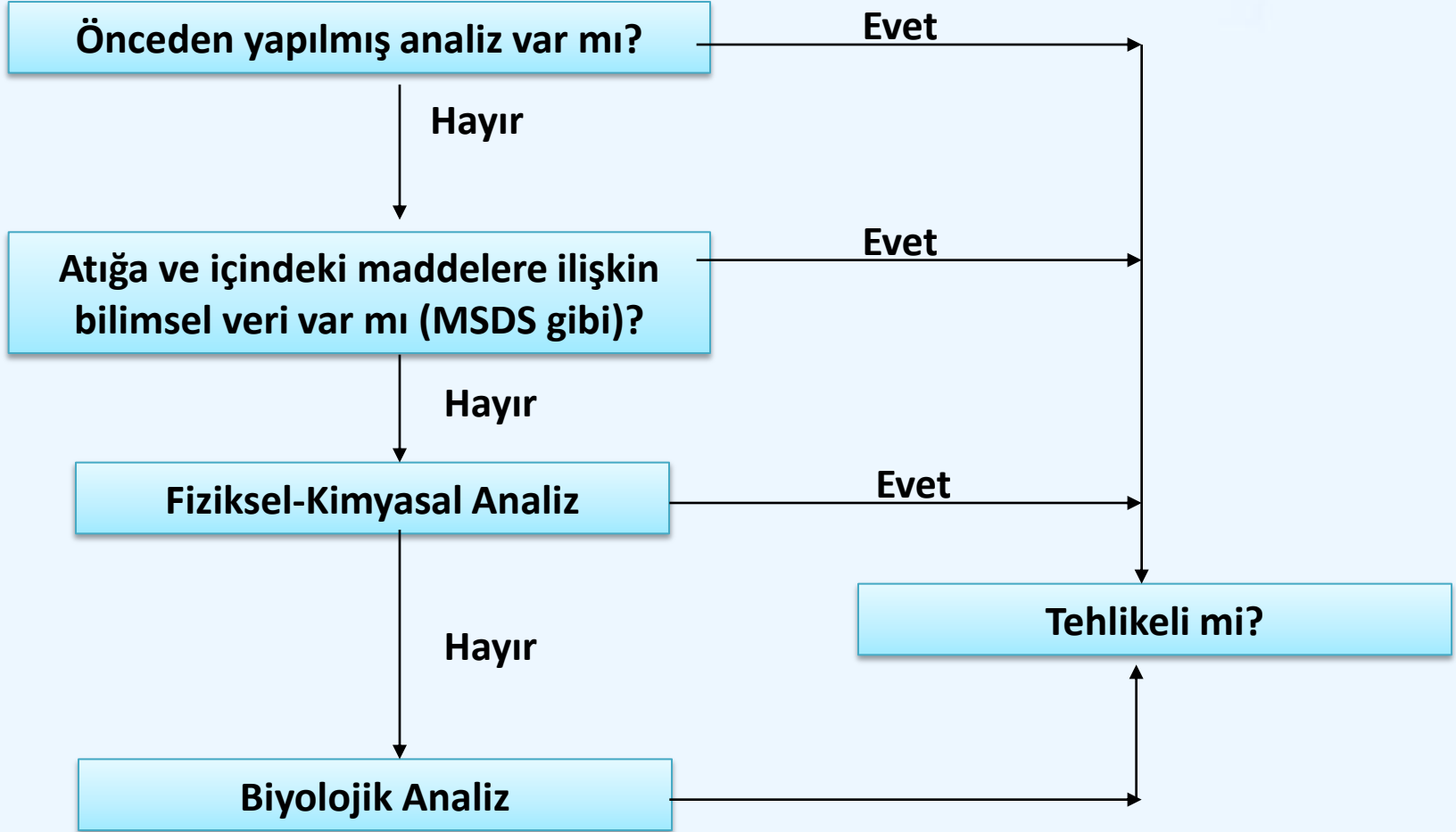
Kirletme yasağı

- Atıkların izin verilen tesisler dışında geri kazanılması, bertaraf edilmesi ve/veya ettirilmesi; toprağa, denizlere, göllere, akarsulara ve benzeri alıcı ortamlara dökülmesi, dolgu yapılması ve depolanması suretiyle çevrenin kirletilmesi yasaktır.

İthalat yasağı

- Tehlikeli atıkların, serbest bölgeler dahil Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine girişi yasaktır.

Atık Sınıflandırma Hiyerarşisi

Tehlikeli Atık Nedir?

- İnsan sağlığına ve çevreye zarar verebilecek,
- Tutuşabilen
- Enfeksiyon yapıcı
- Tahriş edici,
- Zararlı,
- Toksik,
- Kanserojen,
- Parlayıcı
- Korozif gibi tehlikeli kabul edilen özelliklerden birini veya birden fazlasını gösteren atıklara **“tehlikeli atık”** denir.

Ek-3/B Analizleri

Atıkların tehlikelilik özelliklerinin belirlenmesi için yapılan analiz çalışmalarının sonuçları üretim prosesi, hammadde veya katkı maddelerinde bir **değişiklik olmaması halinde 5 yıl** süre ile geçerlidir.

Ancak, Bakanlığın gerekli gördüğü hallerde analiz çalışması yenilenir. Üretim prosesi, hammadde veya katkı maddelerinde bir değişiklik olması halinde analiz, **değişiklikten itibaren 3 ay** içerisinde yenilenir.

Atık Sınıflandırma Kılavuzu

Atık Sınıflandırma Kılavuzu;

- Atık Listesi
- Sınıflandırma Yöntemleri
- Sınıflandırma Hiyerarşisi
- Analizler
- Atık Bilgi Formları
- Sınıflandırmalar arası değişim tabloları

- www.cygm.gov.tr

- **Yan Ürün:** Üretim prosesi sürecinde ortaya çıkan; ancak asıl amacın bu maddenin üretimi olmadığı, madde ya da malzeme;

- Üretim prosesinin ayrılmaz bir parçası olarak üretiliyor ve kapasite raporunda ürün/yan ürün olarak yer alıyor ise,

- Gelecekte kullanımına yönelik talep sürekli ise,

- Doğrudan bir proste kullanılabilir ve üretildiği yerde fiziksel işlemler hariç olmak üzere başka işlemlerden geçmiyor ise,

- İkame edeceği maddenin standartlarına uygunluğunun ya da hammadde olarak kullanılması durumunda nihai ürünün ürün standardını bozmadığının belgelenmesi,

- Kullanımında çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek tedbirler alınıyor ise,

- Bakanlığa firma ve atık bazlı olarak başvuru yapılması gerekiyor.

Alternatif Hammadde

20.06.2014 tarihli ve 29036 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Atıktan Türetilmiş Yakıt, Ek Yakıt ve Alternatif Hammadde Tebliği ile bir tesisin faaliyeti neticesinde oluşan, mineral özellikleri dolayısıyla çimento fabrikaları vb. tesislerde hammaddeye katkı olarak kullanılabilir özellikteki atıklar alternatif hammadde olarak değerlendirilmektedir.

Alternatif hammadde kullanacak tesisler Çevre Lisansından muaf olup, Bakanlıkça kayıt altına alınır.

Alternatif hammadde kullanacak tesisler Bakanlığa **kurumsal akademik rapor** ve gerekli bilgi, belgeler ile başvurur.

Atık üreticisinin hem tehlikeli hem de tehlikesiz atıklarını içerecek şekilde hazırlanır.

- Atık kodları ve miktarları,
- Varsa geçici depolama alanı ile ilgili bilgiler,
- Atıkların ne kadarının geri kazanıldığı,
- Ne kadarının bertarafa gönderildiği,
- Atıkların gönderildiği geri kazanım ve bertaraf tesislerinin isim ve adresleri,
- Varsa atıklara uygulanan ön işlemler,
- Tesis içinde atık minimizasyonu için yapılan işlemler

Plan Formatı: www.cygm.gov.tr

Tehlikeli Atıkların Geçici Depolanması

- Geçici Depolama Süresi (azami): 180 Gün
- 1000 kg/ay'dan fazlaysa izin alınacak
 - İzin süresiz ama depolama 180 gün
- 1000 kg/ay'dan azsa izne gerek yok
- Yönetim Planı içinde bilgi verilmesi lazım
- Mali Sorumluluk Sigortası miktara bakılmaksızın yapılacak

Tehlikeli Atık Yönetimi

Tehlikeli
Atıklar

Geçici
Depolama

Atık üreticisinin
sahasında
En fazla 6 ay

Ön İşlem

Ara Depolama

Geri Kazanım

Enerji
Geri Kazanımı

Beraber yakma
tesislerinde
(çimento, kireç vb.)

Yakma

(Döner Fırın,
Piroliz, Gazlaştırma
vb.)

Düzenli
Depolama

İhracat

Tehlikeli Atıkların İhracatı

İhracat şartları;

- Ülkemizde bertaraf için teknik kapasite olmaması
- İthalatçı devletin yetkili otoritesinin kabul etmesi
- Transit devletlerden geçiş onayı alınması

İşlemler;

- Basel Sözleşmesi hükümleri uygulanır
- Bakanlığa ihracat başvurusu yapılır

Tehlikesiz Atıkların İhracatı

Tehlikesiz atıkların;

- AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein'a ihracatında Bakanlıkça belge düzenlenmez, ihracat işlemi başlamadan Bakanlığa bilgi verilir ve kayıt altına alınır.
- AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein haricindeki ülkelere ihracatında ilgili ülkenin yetkili otoritesinden izin alınarak Bakanlığa başvuru yapılır. Bakanlıktan onay alınmaksızın ihracat işlemi yapılamaz.

- Sektörler
 - Döküm
 - Deri Sektörü
 - Galvanizasyon
 - Metal işleme
 - Boya/Vernik
 - Otomotiv
 - Boya Üretim
 - Demir - Çelik
 - Metal Kaplama
 - Organik Bitki Koruma Ürünleri ve Biyositler Üretimi
 - Beyaz Eşya Üretimi
 - İlaç Üretimi
- Rehber
 - Atıkların Sınırlanması ve Taşınımı

Belediye Atıkları

- Belediye atıkları, Yönetmeliğin ek-4'ününün 20 kodlu bölümünde tanımlanan ve yönetiminden belediyenin sorumlu olduğu, evlerden kaynaklanan ya da **içerik veya yapısal olarak benzer olan ticari, endüstriyel ve kurumsal atıkları ifade eder.** (Atık Yönetimi Yönetmeliği / R.G: 02/04/2015 – 29314)

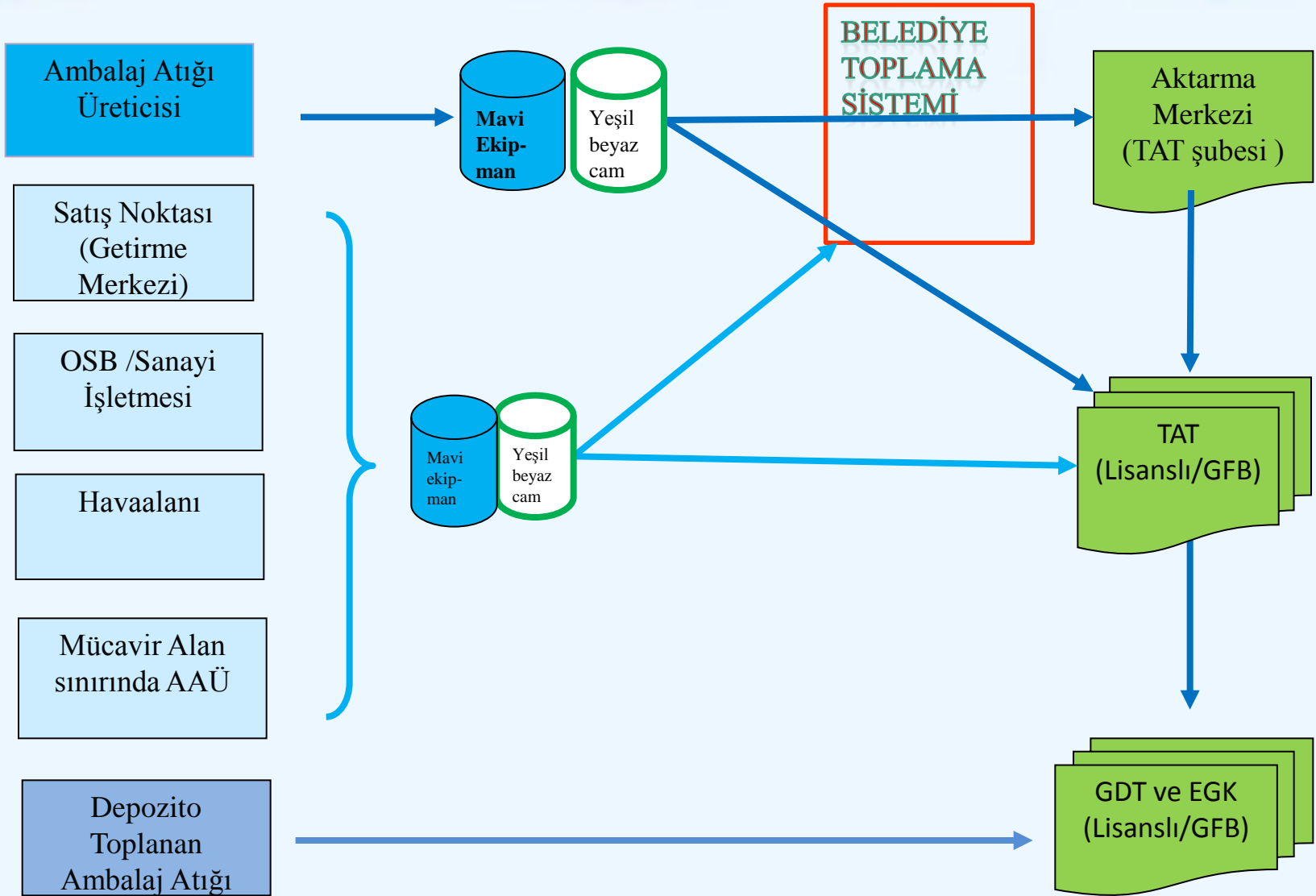
Çevre Temizlik Vergisi

İlgi (a) da kayıtlı yazınız ile; organize sanayi bölgelerinde çöp toplama hizmetinin bölgeler bünyesinde sağlanmasına ve belediyeler tarafından gerçekleştirilen katı atık toplama, taşıma ve bertaraf hizmetlerinden yararlanılmamasına rağmen belediyelerce bölge katılımcılarından 2464 sayılı belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44 üncü maddesine göre Çevre Temizlik Vergisi tahsil edildiğinden bahisle, çöp toplama hizmetlerini bünyelerindeki makine ve ekipmanla gerçekleştiren OSB'lerin Çevre Temizlik Vergisinden muaf tutulmalarına yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması talep edilmektedir.

Söz konusu talebinizin değerlendirilmesinde esas olmak üzere ilgi (b) yazımız ile Maliye Bakanlığı'nın görüşü talep edilmiş ve ilgi (c) yazı ile anılan Bakanlığın görüşü tarafımıza gönderilmiştir. Bir örneği ekte gönderilen ilgi (c) yazıda; Maliye Bakanlığınca, "30 Seri No.lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinin 1'inci bölümünün ikinci fıkrasında ayrıntılı olarak belirtilen çevre temizlik hizmetlerinin belediyece verilmesi halinde organize sanayi bölgelerindeki katılımcıların çevre temizlik vergisine tabi tutulması; ancak söz konusu çevre temizlik hizmetinin tamamının organize sanayi bölgelerince verilmesi halinde ise katılımcılardan çevre temizlik vergisinin aranılmayacağı" belirtilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ambalaj Atıkları Toplama Sorumluluğu

Geri Kazanım Yüklümlülüğü

Depozito uygulaması yöntemi

Belediye ile sözleşme yapma yöntemi

Yetkilendirilmiş kuruluşla anlaşma

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği

Üreticiler;

- Piyasaya sürülen elektrik ve elektronik eşyalarda Cr +6, civa, kadmiyum, kurşun gibi zararlı maddelerle, PBB ve PBDE gibi alev geciktirici malzemeleri kullanmamakla,
- Piyasaya sürdükleri ürünlerinin yönetmelikte belirtilen kriterleri sağladığını gösterir bilgi ve belgeleri 10 yıl süreyle muhafaza etmekle,
- Yönetmelik EK-3'te yer alan uygunluk beyan formunu her yıl Şubat ayı sonuna kadar Bakanlığa sunmakla, yükümlüdür.

Atık Pil ve Akümülatörler

- Pil ve akümülatör üretenler atık pil ve akümülatörlerin toplanmasını, taşınmasını ve bertarafını sağlamak ve bu amaçla yapılacak harcamaları karşılamakla yükümlüdürler. Atık Pil ve Akümülatörlerin çevre ve insan sağlığına zarar vermemesi için üretilmesinden bertarafına kadar her safhada, ilgili kişilerin sorumluluğu vardır.
- Pil ve Akümülatör atıklarının toplanarak Ulusal Atık Taşıma formları doldurularak lisanslı araçlarla taşınması, lisanslı tesislerde ara depolanması ve geri kazanılması sağlanmalıdır.
- Üreticilerin toplamakla yükümlü oldukları atıkların toplanması ile yükümlülükleri dernekler aracılığıyla yerine getirilmektedir.

Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş kuruluş TAP Derneği tarafından ülke çapında atık piller çeşitli toplama noktalarında toplanarak bertaraf edilmektedir.

Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlar olan AKÜDER ve TÜMAKÜDER Dernekleri tarafından da atık akümülatörler toplanmakta, geri kazanım ve bertarafı sağlanmaktadır.

Atık Madeni Yağlar

- Sanayiciler,
- Tesislerinden kaynaklanan atık yağ miktarını en az düzeye indirecek tedbirleri almakla,
- Tesislerinden kaynaklanan atık yağların analizini Yönetmeliğin EK-1 listesinde verilen parametrelere göre Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş bir laboratuvarında yaptırarak atık yağlarının kategorisini belirlemekle,
- Yönetmelik EK-2'deki Atık Yağ Beyan Formunu doldurarak takip eden bir sonraki yılın Şubat ayı sonuna kadar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 'ne göndermekle,
- Atık yağların lisans almış taşıyıcılar vasıtasıyla taşınarak, kategorilerine uygun lisanslı işleme ve bertaraf tesislerine gönderilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Atık Madeni Yağlar

I. Kategori Atık Endüstriyel ve Atık Motor Yağları	Ürün Geri Kazanımı
II. Kategori Atık Yağlar ve Geri Kazanım Sonucunda Ürün Kalitesi Tutturulamayan Atık Yağlar	Enerji Geri Kazanımı /Ek Yakıt Olarak Kullanım
III. Kategori Atık Yağlar	Nihai Bertaraf

- Atık yağ geri kazanım lisansları EPDK'dan madeni yağ lisansı almış olan firmalara verilmektedir.
- Atık motor yağları üretici sorumluluğu kapsamında Yetkilendirilmiş Kuruluş olan **Petrol Sanayi Derneği (PETDER)** tarafından toplanmaktadır.
- Atık sanayi yağları lisanslı **geri kazanım firmaları** tarafından toplanmaktadır.

Bitkisel Atık Yağlar

- Bitkisel Atık Yağ Üreticileri;
Mutfaklarından kaynaklanan kullanılmış kızartmalık yağları diğer atık madde ve çöplerden ayrı olarak biriktirmek ve bunları lisanslı taşıyıcılarla lisanslı geri kazanım veya bertaraf tesislerine göndermekle yükümlüdür.
- Denetim kabiliyetinin arttırılması amacıyla;
- Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 12 nci maddesine istinaden çevre denetim birimi kurarak Bakanlığımıza başvuran belediyelere Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği'nin 8 nci maddesi gereğince bitkisel atık yağ üreten otel, lokanta, yemek fabrikaları, sanayi mutfakları ve benzeri yerleri denetlemek amacıyla **belediyelere yetki devri** yapılmaktadır.

Ömrünü Tamamlamış Lastikler

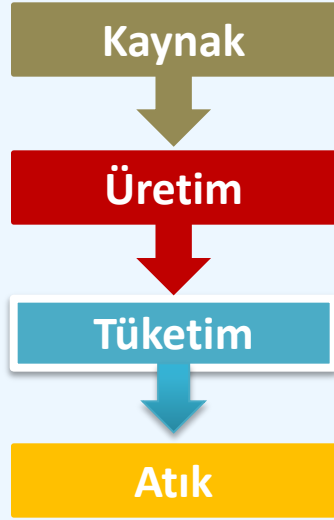
Faydalı ömrünü tamamladığı belirlenerek araçtan sökülen orijinal veya kaplanmış, bir daha araç üzerinde lastik olarak kullanılamayacak durumda olan ve üretim esnasında ortaya çıkan ıskarta lastikler ömrünü tamamlamış lastik olarak tanımlanmaktadır.

Ömrünü Tamamlamış Lastikler Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince **Bakanlıktan lisans almış tesislerde geri kazanılmaktadır.**

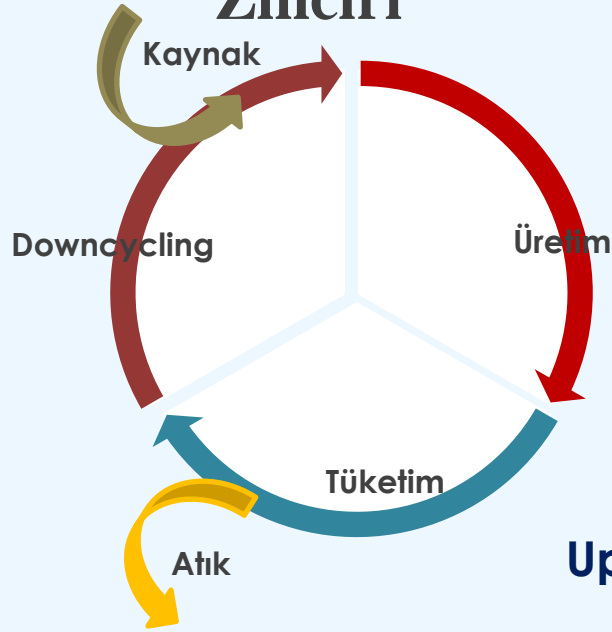

Atık Ekonomisi

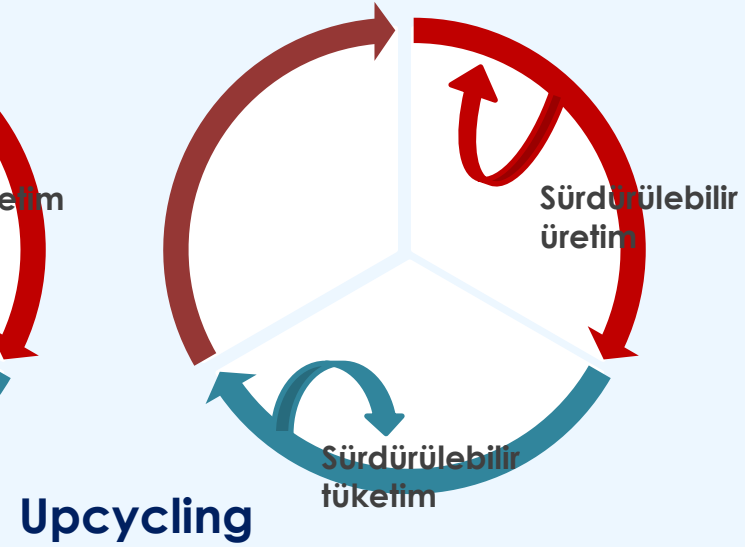
Lineer Ekonomi

Ekonomi Zinciri

Döngü Ekonomisi

Çalışmalarımızı nereye taşımalıyız?

- Tüm sanayi sektörlerini kapsayan, üretim verimliliği arttıracak malzeme ve enerji tasarrufu sağlanmanın yolunu gösteren projeler üretilmelidir.
- Projeler, AB uyum süreci hedefleri, AB ve ulusal strateji ve yasalarımızın hedefleri dikkate alınarak, endüstriyel verimlilik ve çevresel performansın geliştirilmesi ve sanayicimizin rekabet edebilirliği amacına yönelik
 - kısa dönem üretim stratejisi kararı desteği
 - gelecekte üretilmesi planlanan ürünler için karar desteği
 - gelecekteki stratejiler için karar desteği
 - izlemekonularına çözüm getirecek boyutta dizayn edilmelidir.

Çalışmalarımızı nereye taşımalıyız?

- Aynı zamanda, sanayicinin uyum sağlamakla yükümlü olduğu, AB politika ve stratejileri çerçevesinde; Atık Yönetimi, Kimyasallar Ve Kimyasal Kazalar, Kobiler Ve Çevre Yönetimi, Entegre Kirlilik Önlenmesi Ve Kontrolü, Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı, Entegre Ürün Politikaları Ve Hayat Boyu Değerlendirme, Eko-Yönetim Ve Tetkik Programı konularında, eko-yenilikçi araştırmalarla uygulamalara geçebilme kapasitesi oluşturmaları sağlanmalıdır.
- Ayrıca yeni yaklaşım olan Endüstri 4.0'a ivedilikle uyum sağlanmalıdır.

TEŞEKKÜRLER

Ahmet VARIR

Atık Yönetimi Dairesi Başkanı

T : (0312) 474 03 15

F : (0312) 474 03 35

E : ahmet.varir@csb.gov.tr

W : www.cygm.gov.tr